

ZADNJA IZMENA

Elfriede Jelinek

Ljubimki

(Odlomek iz romana)

vendar je nekega dne

vendar je nekega dne prišlo to, kar iz človeka šele naredi pravega človeka, tudi k pauli. in dolgo smo čakali na to. tega dne se je hipoma zazdelo, kakor da prej ne bi resnično živila.

kajti: prej je bilo življenje samo delo, hiša, gospodinjstvo, prijateljice, delo, delo doma in delo v krojašnici (šele v zadnjem času!), nepravo ali nepopolno življenje torej. to bo pa sedaj izbrisano in ljubezen je tu, končno je prišla, in končno je paula postala človek.

delo, hiša, gospodinjstvo, prijateljice, delo, delo doma in delo v krojašnici so sicer še vedno tu, ne izginejo sami od sebe, od danes na jutri, vendar je poleg tega tu še ljubezen, huraaa, najpomembnejše v človekovem življenju in sedaj tudi najpomembnejše v paulinem življenju.

tako je paula trdno sklenila.

prav tako hoče vse prav storiti.

MORA storiti vse prav, sicer je ljubezen spet takoj proč, ali pa jo bo izpodrinilo delo, hiša, gospodinjstvo, prijateljice, delo, delo doma in delo v krojašnici, tako da bo brezupno oškodovana.

gospodinjstvo ji bo vsekakor ostalo.

erich je namreč najlepši v vasi. erich je sicer nezakonski otrok s tremi brati in sestrami, ki imajo vsi drugega očeta, kar je slabo izhodišče, kot se ve, vendar je lep. prelep s svojimi črnimi lasmi in modrimi očmi, resnično za zaljubiti.

ericha občudujejo tudi druge.

čeprav za moškega ni tako pomembno, da je lep, kar je za žensko vsekakor zelo

pomembno, je kljub vsemu lepo, če je moški lep. erich ima prav tako zanimiv poklic: je gozdni delavec. erichov poklic pa erichu kljub temu ni v veselje, čeprav je zelo zanimiv, gozd kljub vsemu potrebuje ljudi, zato: v gozd, erich, takoj po osnovni šoli! erich se z veseljem pusti izkoriščati.

vse to je pauli hipoma vseeno. pomembno je samo, da je končno prišla ljubezen in da ni prišla h grdemu, zdelanemu, zapitemu, izčrpanemu, prostaškemu, nesramnemu gozdnemu delavcu in k njej, temveč k lepemu, zdelanemu, zapitemu, korenjaškemu, prostaškemu, nesramnemu gozdnemu delavcu in k njej. to namreč naredi vse za nekaj posebnega. ljubezen je že sama po sebi že nekaj posebnega, prav gotovo, kako posebna pa šele mora biti, če okoliščine izberejo ravno ericha in paulo za ljubezen. erich in paula sta edinstvena med tisočimi, morda celo med milijoni.

paula, ki je že dolga leta, pravzaprav že od nekdaj, čakala na ta dan, povabi ljubezen takoj noter in ji nalije zvrhano skodelico kave, zraven pa položi velik kos peciva. sicer erich, ki je bil zanjo simbol moškosti, še preden je na vso moč udarila ljubezen, in ki je sedaj zanjo nasploh simbol moškosti, ker drugi moški, ki jih pozna, ne morejo biti simboli za nič, kvečjemu za alkohol ali za pretepe ali za duh po smoli, sicer erich torej ne zahaja v njeno majhno kuhinjo. danes pride torej erich, simbol mošk. moškega, simbol alkoholizma, pretepanja, ki ga je že od zgodnjega otroštva bil deležen od mamke, stare mamke, očima in kolegov z gorjačo, danes pride torej erich v kuhinjo. tako majhna, oguljena, obrabljena, kot je že, je tako čista, da je mogoče jesti s tal. erich je moral sporočiti naročilo, izredno pomembno novico glede jutrišnje partije.

vodja partije ga je poslal.

z govorjenjem ima težave, podobno, kot z vsem drugim, sedi, erich. erich pravi: tako kot je majhna, oguljena in obrabljena najina kuhinja, je pa tudi kot iz škatlice. mamki verjetno pridno pomagaš, paula. pridna!

paula zaradi te hvale žari kot daritveno jagnje v bojni opremi.

trenutno je pauli petnajst, erichu pa trindvajset let. to je pomembno, kajti prej je bilo vse drugače, pa tudi poslej bo vse drugače. zaustavimo se ob tem trenutku! v tem trenutku še ni čas, da bi paula mislila na poroko. če bi paula mislila na poroko, bi ji oča snel kožo s telesa. če bi erich mislil na poroko, bi mu stara mamka, mamka in očim takoj poskušali izvleči dušo iz telesa. IN KDO BO OPRAVIL TVOJE DELO? kdo bo kosil, hranil živino in napravil steljo? kdo? in kdo bo napajal svinje? kdo???

in mamka, ki je bila vedno naokrog po službah, od svojega štirinajstega leta, torej leto dni prej, kot je sedaj stara paula, ki je bila vedno strežnica, v središču okrožja, kar ji je prineslo štiri otroke, vsakega od drugega moškega, obolenje kolkov, kronični bronhialni katar, neverjetno grd in zguban obraz, od umivanja tal ukrivljen hrbet, dva zlata zoba! in njenega zadnjega moža, edinega, s katerim je bila poročena, upokojenega železniškega uradnika, in ravno z njim ni imela nobenega otroka, zato še bolj gleda nanjo, vendar o tem pozneje, mati torej, ki je trenutno naokrog po

službah, od jutra do večera, katere hrbet bo od brisanja tal še bolj ukrivljen, obolenje kolkov in bronhialnega katarja še hujše, kot je že, ki pa vendarle rada gara, za pridnega upokojenca in moža, s katerim se ne bi omožila s svojimi štirimi otroki, in ki se prav tako ne bi poročil, če ne bi bil hud, strežbe potreben astmatik, ta mamka pravi končno, po koncu zgovornega molčanja: ti ne moreš imeti ničesar, če bi kaj lahko imel, potem kaj BOLJŠEGA, erich. pojdi v širšo okolico, kot sem nekoč šla tudi jaz, kar mi je v življenju veliko pomagalo, da sem namreč dobila uradnika s pokojnino, čeprav je bila pot tu in tam strma in je vodila čez lažne in goljufive moške in njihova lažna in hudobna semena, prav zato pojdi vstran od tod in tja, kjer je bolje, saj si tudi po zunanosti videti tako, tvoj oče je bil pač italijan, in boš z lahkoto dobil žensko s cvenki, tak, kot si s svojimi črnimi lasmi, videti si lepši kot domačini s svojimi domačimi pšeničnimi ali umazano rjavimi lasmi, tak kot si, boš z lahkoto našel žensko z denarjem, takšno, o kateri se pogosto sliši, bere in videva.

in to bo prišlo prav tudi nam. gorje ti, če to ne bo prišlo prav tudi nam!

zato sploh ne jemlji nobene, če že moraš katero vzeti, potem nobene od tod, vzemi eno od drugod, kjer je bolje. končno si vendar možki, ki zna paziti nase. pazi samo, da kateri ne narediš pankrta, ker te lahko stane celo premoženje in še tvojo prihodnost, erich. in če ga že moraš narediti, potem vsaj takšni, ki ima cvenka, poletni gostji, na primer. zato pojdi proč, vstran, morda celo v tujino, ki še obstaja in o kateri sem videla veliko lepih barvnih fotografij.

in da očeta pri opoldanskem spanju ne motiš, potrebuje ga zaradi težke astme, sicer bo ponovno dobil zadušitveni napad, in potem bomo imeli. in da očeta pri opoldanskem spanju ne motiš, bil je namreč pri železnici, in to je več, kot lahko kdorkoli tukaj zatrdi o sebi, sicer mi bo še umrl na rokah. takoj bom v sobo nesla skodelico kave, da bo že tam, ko se zbudi.

in da mi očeta pri opoldanskem spanju ne motiš, potrebuje ga zaradi težke bronhialne astme, kajti bil je pri železnici, in sam je prešibak, da bi te še lahko premlatil, in tudi jaz sem za to preslabotna.

ti si sicer postaven in črnolas, erich, vendar cvenka nisi iznašel. kasneje si kljub vsemu oglej fotografije tujine, to ti ne bo škodovalo, četudi jih ne boš razumel. tako postaven in črnook kot si, erich, tako malo imaš v svoji glavi.

nato si obleče erich nov pulover iz kataloga, nove kavbojke iz kataloga, novo snežno belo srajco iz kataloga, in nazadnje še najlepše iz kataloga: vzorčasto volneno jopo. erich kot živ maneken.

in če si erich s temnimi očmi prižge cigareto, potem to deluje tako, kot da bi bila večno na njegovem obrazu, kot da bi spadala natančno tja, ni kot tujek na izmučenem, prepotenem, razbrazdanem obrazu s pšeničnimi ali mišje sivimi lasmi čezenj, kot je to moč videti pogosto.

ko je bila paula še otrok, je ravnal z njo kot z otrokom. zdaj mu mora paula pojasniti, da ni več otrok, temveč prava ženska. prej nekje smo bili pri opisu, kako prihaja erich v kuhinjo paulinih staršev, bela cigareta na porjavelem obrazu, čezenj črni

lasje in oči, tuja, nevarna pojava, kot kak panter, vsaj malo kot panter.

paula je nekoč brala o nekih moških, ki so v običajnem okolju delovali kot panterji v džungli.

tuje, nevarno in prijetno za oči in srce.

nikdar si ni mislila, da bo v svoji navadni kuhinji nekoč imela moža, ki bo v njej deloval kot nevarni panter v nevarni džungli. če pa kdo to sploh zmore, potem erich, panter.

takoj poišče paula v vikendski priligi mesto s panterjem, tu je torej!

paula se je učila tudi angleščine, bila je najboljša v angleščini in računanju. in tudi v drugih predmetih. to ji pa sedaj nič ne pomaga.

erich šole ni končal, a to ni nič hudega. ker je videti kot lepa zver: panter.

paula ve, da je erich vse. torej mora sama postati še veliko več, sicer jo bo katera hitro prehitela. vendar kako? vendar kako?

nič-paula skače naokrog kot kaka raketa, cik-cak, kuha kavo, prinese šarkelj, ki je pravzaprav namenjen očetu in gerald in zato skrit. polno razočaranost obeh moških bo paula sicer spoznala še pred večerom, vendar bo pecivo takrat že v erichovem trebuhu. paula brenči naokrog kot kaka čebelica. erich poskuša na okorno počasen način obrazložiti, da je paula že prava majhna gospodinja.

paula je nekoč dala prednost boljšemu krojaštvu kot pa slabšemu gospodinjškemu delu. hipoma se našopiri kot kaka divja golobica, gruli naokrog, ščetini svoja persesa, se čisti, povesi veke in privleče k sebi, kar je v njenem dosegu, razen kotla za vodo je za ericha veliko stvari uporabnih.

erich je dober jedec. jé tako dolgo, da mu postane slabo. ericha zanimajo samo motorji, in sicer tisti, ki so vgrajeni v moped, ali še bolje, v motorno kolo. erich bi strašno rad naredil vozniški izpit, da bi se lahko zanimal za močnejše motorje, ki jim velja cela njegova skrivna ljubezen, namreč za športne avtomobile itd., je pa že trikrat padel pri izpitu.

možno je, da mu je njegova družina že od njegove zgodnje mladosti v glavi sistematično uničila motorni center, nepopravljivo.

erich nikoli več ne bo mogel biti neomejeno srečen. erichova sreča bo vedno omejena.

nasprotno pa paula sploh ne bo srečna.

ericha samo nekoliko zanima kino, ki paulo zelo zanima, ker mu gre v kinu vse prehitro.

tudi poletne gostje so hitro odletele v neznane daljave.

daljava je nevarna, bližina je neboječa, lahko jo resnično vzljubimo. v erichovi bližini ni ničesar, kar bi lahko vzljubil. v erichovi bližini je samo paula.

če bi erich lahko izbiral med paulo in motornim kolesom, bi vzel motorno kolo. celo z motornim kolesom se zapelje erich samo do bližnje vasi in ne naprej v daljavo.

paula zajema smetano, da bi jo stepla. ženske v paulini družini so znane po svoji čistoči. sicer pa o ženskah v paulini družini ni mogoče poročati kaj pozitivnega, se pa

zato spleča živeti, vedno je še mogoče izboljšati: čistočo. pojdi, paula, čistit! počasni erich sedi na klopi in žre za tri.

vse, kar dobi doma le oča. pecivo si tlači v goltanec kot kak birmanec, razliva kavo in žganje iz skrivnega predala. počasni erich se razbohota po klopi kot kaka rastlina, žre in žre in ne misli na nič drugega kot na svoje motorje, na svoj moped, ki lako vozi tako hitro, še posebej, če je kaj popil.

še vedno pa ne razume sestave, ker so deli tako zapleteno povezani med seboj. kljub temu erich sanja o še hitrejšem stroju, o občutku vožnje, o hitrosti vožnje, o supermotorju, če pa je na usranem motorju pokvarjena samo kaka malenkost, mora takoj k svojemu prijatelju strokovnjaku, ki je tudi nevednež, vendarle genij – nevednež, ki mu stvar popravi za nekaj steklenic piva. neodkriti talent.

erich bi svoj moped najraje razstavil in iz posameznih delov sestavil dirkalni avto.

erich je pecivo, tako kot ob nedeljah njegov oče, erich misli na svoj moped, ki ga ima, na svoje motorno kolo, ki ga bo nekoč imel, da bo potem lahko mislil na avto. in na avto, na katerega misli, da bi lahko nekoč v prihodnosti mislil na športni avto, o katerem že sedaj veliko bere in si o njem ogleduje fotografije.

se je pojavila ljubezen do paule danes kljub temu ali ravno zato? paula pravi ljubezni, naj sede, takoj bo dobil mlečno kavo, vendar ljubezen ne sede ubogljivo, strmo se zapiči v paulo, kako naj se to potemtakem konča? o tem se sprašuje paula, kaj takega pa se vendarle ne vpraša erich, motorni neumnež.

morda v boljšem življenju, upa paula kot že tolikokrat.

po možnosti hitro daleč proč, upa erich, in to prav gotovo ne peš, upa erich.

to je bilo spet lepo občevanje!

to je bilo spet lepo občevanje, se zdi heinzu. briše si usta, češe lase, čisti obrvi, ušesa, nos, umiva roke, popije jutranjo kavo in gre iz hiše opravljat svoje delo. takoj ko zapusti hišo, se vrže v stres poklicnega življenja, v skrivnostni svet denarja, ki ga brigitte niti malo ne razume.

medtem se drži brigitte določil za ženske, ki so lažja in enostavnejša kot določila za moške. odpre svojo omaro, sleče krilo in pulover in si obleče bombažni predpasnik, ki je pisan in čeden in je namenjen izboljšanju delovne atmosfere in da bi podal nekaj barve v brezupno sivino in črnino strojev.

veseli barvni odtenki: sončni žarki. ko brigitte tako izboljša delovno atmosfero in hkrati poslabša lastno počutje, smukne v zdrave lesene ortopedske sandale, da bi ostale noge ob delu zdrave in ne bi obolele, kot marsikatere. brigittine vendar ne, ker to prepreči.

kdor ima znanje o znanstvenih stvareh, kot je zdravje, lahko prepreči veliko stvari, celo bolezni.

tudi vse druge prijateljice nosijo te sandale, tudi one postorijo nekaj za zdravje

svojih nog. leseni sandali so priljubljeni v tej rundi. in že se je začelo brigittino delo za trakom, še preden se tega prav zave. v tej službi za tekočim trakom obdrži brigitte svojo ženskost, ker je to žensko podjetje s samimi ženskimi uslužbenkami (delavkami), zato ni težko obdržati čistoče. edina moškost so višja mesta, ki jih ni videti in ki potemtakem ne morejo motiti ženske čistoče.

v večinoma mošk. podjetjih leži tu in tam seveda kaj grdega na tleh, ne da bi kdo takoj kaj ukrepal proti temu. v tem podjetju za modrce ležijo na tleh same lepe reči, včasih kos čipke, roza trakec, vendar se tudi to takoj odstrani, pravzaprav ne leži nikdar nič na tleh.

in kaj šele mize v kantini! tudi tukaj takoj prednost čistoče: tako je čisto, da bi bilo mogoče jesti z njih! ženske in dekleta prav tekmujejo, katera bo prva odkrila prah ali madež, že je madež odstranjen, včasih je odstranjen že prej, preden nastane.

včasih se zgodi, da se mora odstraniti kavni madež z bele rezopalne plošče, potem pa so vse zadovoljne.

in če se skoz delavnico slučajno sprehodi vodilni uslužbenec, ki pa nikdar ne gre skoz, potem je madeževo mlado življenje že zdavnaj izdihnulo.

tudi šefova tajnica, če bi slučajno šla skoz, ne bi smela videti madeža, ker se spozna na madeže, vendar se zdi, da jih sama nikdar ne naredi.

tajnice imajo pogosto številne konjičke. potovanja, ples, sprehode, ročno delo.

moški, ki poznajo šivilje, se zanimajo za svoje delo in poleg tega na žalost samo še za to, kako bi se lahko od tega dela spočili. nimajo konjičkov. pogosto imajo slabe konjičke, v katere družinskih članov ne vključijo.

za vodjo prodaje, za prokurista, za vodjo reklamnega oddelka in za teh. direktorja se ne ve, za kaj se zanimajo.

prav tako se ne ve natančno, kaj delajo. gospodje niso od tod.

za tekoči trak za modrce se skorajda ne morejo zanimati odtujenci teh zadev, ker se pogosto ne ve, katera zanimanja sploh obstajajo. ve se samo, da je v interesu enega ali več, da teče tekoči trak za modrce.

celo takrat, če se ve, da obstaja več kot samo delo ali moški sodelavci, potem je treba najprej priti na to idejo, da bi bilo tisto, kar obstaja, tukaj zanj samega in ne vedno za druge.

brigitte je ena redkih, ki je dojela, da obstaja nekaj, kar je veliko več kot samo delo. brigitte je slučajno spoznala, da je nekaj še več kot samo delo, veliko več, namreč: HEINZ.

slučajno je torej brigitte spoznala, da poleg dela, ki ga noče, kolegic, ki jih ne mara, ker pravzaprav ni več ena izmed njih, in jih že zato ne more marati, ker jo imajo kolegice še vedno za svojo, kar že zdavnaj ni več, po heinzevi zaslugi, boljšem, nasploh najboljšem, slučajno je torej brigitte spoznala, da je v življenju poleg dela, dela, preoblačenja za delo, kuhanja kave, dela itd. še nekdo in edini, ki ji je to temeljito priskutil in zastrupil, slučajno je brigitte spoznala HEINZA. heinza in posledice.

to boljše - heinza - je mogoče spoznati samo slučajno, če si v takšnem

brezupnem položaju za tekočim trakom kot brigitte.

to boljše – heinz – se lahko dobi samo z neverjetnim naključjem, če si v takšnem brezupnem položaju za tekočim trakom kot brigitte.

bo naključje do brigitte milostno?

medtem ko brigitte razgibava prste v ortopedskih sandalih, da bi za heinza obdržala zdravje in svežino, gleda z velike višine na sodelavke, v duhu neskončno ločena od njih: brigitte, poslovna ženska.

druge vidijo trgovine od znotraj samo tedaj, če kupujejo otroško hrano za svoj naraščaj ali trajno salamo za svoje može.

brigitte, ko bo po heinzu lastnica trgovine, ve, kako imetje obremenjuje, vendar tudi razveseljuje.

vsekakor bo brigitte potem vedela, za koga gara, namreč samo zase in za heinza in ne za tujo anonimno neprijazno množico kot tukaj.

nekaj lastnega je le nekaj lastnega.

tako daleč, tako neverjetno daleč se lahko brigittine misli včasih klatijo naokrog! heinz misli na vse mogoče, najmanj še na brigitte.

heinz misli na isto stvar kot brigitte, namreč na svojo trgovino.

heinz upa, da to z brigitte ne bo imelo posledic. če misli heinz na brigitte, potem ne nanjo osebno, temveč na morebitne posledice. heinz odtehta b. v zvezi s posledicami.

brigitte upa, da bo to s heinzem imelo posledice, MORALO imeti posledice.

otročiček mora nastati! ostuden, bel, kričeč, majhen dojenček. za heinza bo enostavno: najin otrok! utelešal naj bi trajno zvezo, ki si jo želi b.

heinz poskuša vsako trajno zvezo na vsak način preprečiti. za heinza bi bil otročiček ovira, zaviralica, odbijač za njegov obetavni razvoj v smer: podjetnik.

brigitte bi ga rada stlačila vase in da bi potem ostal tudi v njej in da ne bi neizrabljeno, nesmiselno in neperspektivno zlezal ven. brigitte hoče, da heinz sproži in vanjo izstrelji izvleček iz goveje pečenke in krušnih cmokov od kosila. zdaj se mora ta packasta žilindra končno izbrizgati in ostati notri, vendar ne, za dobre stvari je potreben čas, in heinz potrebuje tudi čas.

ja, v sekundi, kdo bi si to mislil, je že narejen otročiček.

vzemi si čas in ne življenje ali: vedno s potrpljenjem, v spokojnosti je moč, odvrne heinz dobre volje nestrpni brigitte.

heinz obmiruje in z vso svojo životnostjo obleži na brigitte in si najprej odpočije. je težak in se prav nič ne poskuša narediti lažjega.

brigitte občuti pritisk heinzevega gobastega trebuha, nič kaj ne kaže, da je še kaj življenja v tem orjaku.

heinz prav gotovo ni najlažji, vendar na to ne pomisli.

ali naj ga udarim v rebra kot kakega konja, bežno prešine b.

heinz bi hotel redke prijetne trenutke, ki jih je mogoče imeti z b., podaljšati, kolikor se le da. tako hitro prusi ne streljajo, in tako hitro ne ustrelji tudi heinz.

heinz je vedno pripravljen na odrezav odgovor. brigitte premišljuje o svoji prihodnosti, ko v heinza spet prihaja življenje in gibanje. prihodnost naj bi jo odvrnila od sedanjosti. brigitte hoče, da bi heinz opravil hitreje, ker prihodnost morda ne more več dolgo čakati. predigra naj se končno neha, da bi se lahko glavno, naslednik, lahko začelo.

heinz kruli in se zvija.

to, kar počenja, ni mišljeno kot predigra za brigitte, kajti heinz se mora najprej vpeljati v zadevo, preden se začne sklepna runda.

na predigro, ki bi bila b. všeč, ni heinz nikdar pomislil.

zdaj heinz šele prav starta, motor je končno vroč.

zdaj hoče imeti heinz, ki je človek trenutka, svojo zabavo.

heinz začne nabijati, da se mu premetava črevesje v trebuhu.

takšen je njegov temperament.

brigitte bi imela rada svoje veselje šele kasneje, zato pa tembolj neskončno.

ljubezen mine, ŽIVLJENJE vendar ostane.

Izbral, prevedel in spremno opombo napisal **Slavo Šerc**

Elfriede Jelinek se je rodila 20. oktobra 1946 v Mürzzuschlagu v Avstriji, živi v Münchnu in na Dunaju, kjer je tudi odrasčala in študirala dramaturgijo, umetnostno zgodovino in glasbo. Objavlja od leta 1966, prvi večji uspeh in uveljavitev je dosegla z delom "*wir sind lockvögel, baby*" leta 1970.

V 70. letih se je v nemški književnosti pojavila cela vrsta pisateljic (Verena Stefan, Karin Struck, Svenda Merian, Angelika Mechtels, Ingeborg Drewitz, Jutta Heinrichs itd.), ki so vse bolj ali manj izhajale iz "ženskega gibanja" (Frauenbewegung), ob tem pa v literaturo vnašale inovativne jezikovne elemente ter pisale skoz prizmo "ženske subjektivitete", pri čemer Jelinekova ni samo najradikalnejša in najbolj prodorna, temveč tudi estetsko in umetniško najbolj zanimiva. Ob njenem delu se nam seveda zastavlja vprašanje – ki je ob številnih diskusijah pravzaprav še vedno odprto in nedorečeno – ali obstaja "ženska literatura" v širšem pomenu besede, se pravi: kot "ženska estetika", ki bi se lahko bistveno razlikovala od "moške estetike".

Prevedeni odlomek je iz romana *Die Liebhaberinnen* (1975), v katerem Jelinekova "z ostrino in natančnostjo prodira v svet lažnih predstav o sreči", in sicer z ironijo, komičnostjo, črnim humorjem in tudi sarkazmom. Kritiki njenih del govorijo o ciničnem socialnem voajerizmu, ki naj bi ga opisovala (o nekakšnem "marksizmu-feminizmu").

Njena najpomembnejša prozna dela so še: *Die Ausgesperrten* (1980), *Die Klavierspielerin* (1983), *Oh Wildnis, oh Schutz vor ihr* (1985), *Die Lust* (1989), prav tako je treba omeniti tudi dramatiko (*Clara S., Burgtheater, Was geschah, nachdem Nora ihren Mann verlassen hatte oder Schützen der Gesellschaft, Krankheit oder Moderne Frauen, Krankheit, Totenauberg*).

Elfriede Jelinek je za svoje literarno delo prejela Bölovo nagrado, ki jo podeljuje mesto Köln (1986), in literarno nagrado dežele Štajerske (Literaturpreis des Landes Steiermark, 1987).